№ 17 ԿԻՐԱԿԻ ՅՈՒՆՎԱՐԻ 25

1909

ԵՐԵՍՈՒՆԵՕԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԿԻՐԱԿԻ ՅՈՒՆՎԱՐԻ 25 № 17

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրութեան մէջ.

Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Базарная ул. д. Тамамшева № 16.
Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».

Տելեֆոն № 253.

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզվով

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.

Տելեֆոն № 253.

Յունվարի 23-ին ի Տէր հանգեաւ Նորաշէնի ս. Աստուածածնի միաբան

Գէորգ աւագ-քահանայ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆՑԸ,

ուստի ցաւօք սրտի յայտնում են հանգուցեալի ծխականներին, բարեկամներին և ծանօթներին տիրուհի Եղիսաբէթ Աւետիքեան և որդիք Սարգիս և Սիմէօն Գէորգեան Տէրտէրեանցները: Ամբիծքը լինելու է ամէն օր՝ երեկոյեան 6 ժամին, իսկ թաղման մասին առանձին կը յայտարարվի: Բնակարանն է՝ Բարօնսկայա փողոց, № 15.

(Կ.) 78. 1—1

Յունվարի 24-ին վախճանվեց պաշտօնաթող ինժեներ-գեներալ

ԻՇԽԱՆ

Թարխան Աղամալօվիչ ԽՕՋԱՄԻՆԱՍԵԱՆՑԸ,

որի մասին խորին վշտով հաղորդում են ազգականներին և բարեկամներին հանգուցեալի աղջկերքը՝ իշխանուհի Վարվառէ Թարխանօվնա Բեհբուտեանը, Եկատերինա Թարխանօվնա Եարալեանը, Ելիսավէտա Թարխանօվնա Փիրաղեանը, Թամարա Թարխանօվնա Կիրակոսեանը՝ իրանց ամուսիններով, և քոյրը՝ կոյս Անանիան:

Ամբիծքը երեքշաբթի և չորեքշաբթի օրերը, 28-ին և 29-ին յունվարի, երեկոյեան ժամը 7-ին: Յուղարկաւորութիւնը հինգշաբթի, յունվարի 30-ին, առաւօտեան ժամը 10-ին հանգուցեալի բնակարանից (Մալօ-Սուդէբնայա փ. № 11) դէպի Մողնու ս. Գէորգ եկեղեցին: Թաղումը Խօջիվանքի գերեզմանատանը:

(Կ. Ե. Հ.) 3—1

Շաբաթ, յունվարի 31-ին

ԱՐՏԻՍՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՀԼԻՃՆԵՐՈՒՄ

ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱՅ

ՏԱՐԱՋԱՒՈՐ

ԴԻՄԱԿԱՀԱՆԴԷՍ

Հայոց Ազգագրական Ընկերութեան օգտին:
Մանրամասն ծրագրի մասին կը յայտարարվի առաջին:

(Կ.) 76. 1—1

ՄԻԱՅՆ 15 ՕՐՈՎ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՔ

ՄԻԱՅՆ 15 ՕՐՈՎ

Տղամարդկանց, կանանց և երեխաների պատրաստի հագուստեղէնի խանութում

„ԷԿՍԵԼԱՆՍ“

Գօլօվինսկի պր. ս. Մանթաշեանի, Թիֆլիսի Թատրոնի նրբանցքի շարքում

«ԷԿՍԵԼԱՆՍ ԸՆԿ.» Մօսկվայի Գլխաւոր Վարչութեան կարգադրութեամբ

ՆՇԱՆԱԿՎԱԾ Է

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՔ

սէզօնից յետոյ մնացած ձմերային ապրանքների

ՄԻԱՅՆ 15 ՕՐՈՎ

Այսինքն՝ յունվարի 26-ից մինչև փետրվարի 13-ը: Նոյնպէս ձեռնարկված է վաճառելու ամառային ապրանքներ:

Պակասեցված գները նշանակված են բոլոր ապրանքների վրա՝ ապրանքագրութիւնների միւս երեսին՝ կարմիր մատիտով:

ՄԻԱՅՆ 15 ՕՐՈՎ

(Կ.) (ա) 77. 3—1

ՄԻԱՅՆ 15 ՕՐՈՎ

ՄԻԱՅՆ 15 ՕՐՈՎ

ԵՂԲ. ՄԵԼԻՔ-ՄԱՐՈՒԹԵԱՆՆԵՐԻ

ԵՂԲ. Ք. ԵՒ Մ. ՄԵԼԻՔ-ՄԱՐՈՒԹԵԱՆՆԵՐԻ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ

ՄՕՍԿՎԱՅԻ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ

Վաճառվում են գալանտերէյնի և տնայնագործական ապրանքներ և զանազան գալուններ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳՆԵՐՈՎ:

Պատուէրները կատարվում են անյապաղ և ամենայն ճշտութեամբ:

Հասցէն՝ Москва, Никольская ул., д. гр. Шереметьева Торг. Домъ «Бр. Х. и М. МЕЛИКЪ-МАРУТЯНЦЪ»

Հեռագրերի համար՝ Москва, МарутЪ.

ԹԻՖԼԻՍ

ՄՕՍԿՎԱ

(Ե. Հ. Կ.) ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ 72. 10—1

Առեւտուրը դադարեցնելու պատճառով

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԷԺԱՆ ՎԱՃԱՌՔ

Եղբ. Ա. եւ Եա. ԱԼՃՎԱՆԳԻ

խանութում, Գօլօվինսկի պրօսպէկտի վրա

Կանանց բլուզկաներ, մետաքսէ և բրդէ մատնէ, պենիւարներ և գօտիներ:

Տղամարդկանց սպիտակեղէն մինչև 35%

50%

ԶԵՂՋՈՎ

Կանանց և երեխաների սպիտակեղէն մինչև 35%

(Կ.) Գուլպաներ և տրիկօժ մինչև 40% զեղչ: 0—1

ՀԱՅՈՑ ԹԱՏՐՈՆ

ԱՐՏԻՍՏԻԿ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

ՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Երկուշաբթի, յունվարի 26-ին

Կը ներկայացնէ երկրորդ անգամ

ՅՈ՞ ԵՐԹԱՍ

դրամա 6 արար. Թարգ. Լ. Բարայեանի
(Պիէսայի նիւթը կազմում է Հ. Սենկեվիչի համանուն յայտնի րօմանը):

Գործող. 1. Պլաւտիուսի պարտէզը
« 2. Տեպիդարիում
» 3. Հռոմի կիսախարխուլ փող.
» 4. Կեսարի պալատի պարտէզը
» 5. Հռոմի մեծ կրկէսը
» 6. Պետրոնիուսի տեպիդարիումը

Մասնակցում է ամբողջ խումբը:
Սկիզբն է ճիշտ ժամը 8-ին
Ռեժիսսեօր՝ Ս. ՔԱՓԱՆԱԿԵԱՆ

(ա.) 73. 2—2

Թիֆլիսի Ժողովարան

Կիրակի, յունվարի 25-ին

ՌՈՒՍ ՄՕԼՕՐՕՍ ԱՐՏԻՍՏՆԵՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

տալու է

Յօգուտ Թիֆլիսի 3 արական գիմնազիօնի Ընդհանրական Ժողովի

ՕՊԵՐԵՏԿԱ

3 գործողութեամբ

և

ԴԻՎԵՐՏԻՍՄԵՆՏ

երգերով, պարերով, կուպլէտներով ևայլն:

Սկիզբն է $8^1/_2$ ժամին:

Տոմսակները վաղօրօք կարելի է ստանալ տիկին Զարգարեանցի մօտ, Սերգիէվսկայա № 18: Ներկայացման օրը՝ ժողովարանի կասսայում:

(Շ. Կ.) 71. 2—2

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՀԱՐՑԱՊՆԴՈՒՄ

I

Մեր ընթերցողները անհամբեր սպասում են հեռագրական տեղեկութիւնների՝ այն ճառերի և բացատրութիւնների մասին, որոնք տեղի ունեն և պէտք է ունենան կովկասեան հարցապնդումի առիթով Պետական Դումայում:

Արդէն խօսվեցին մի երկու ճառեր: Հետևեալ նիստերում կը խօսվեն և միւսները: Նկատելի է, որ հարցապնդումը առիթ պէտք է տայ բազմակողմանի լուսաբանութիւնների կովկասեան գործերի մասին և պէտք է շօշափի վարչական ընդհանուր պետական հարցեր:

Եւ, անշուշտ, որքան լայն և խոր պարզաբանված լինի իրերի դրութիւնը Կովկասում, այնքան լաւ մեր բոլորի համար, որովհետև վերջապէս վախճան կը դրվի այն ոտնձգութիւններին, այն խարհրդաւոր, ուռեցրած ու խարդախված ակնակներին, որոնք դաւադրական թելադրութիւններով հանդէս են մղված մութ նպատակներ առաջ տանելու համար:

Հարցապնդում կազմողները կամենում են վերադարձնել Կովկասը այն նարադոյն իր սոսկալի անցեալին, որը այնքան ծանր դրութիւն ստեղծեց Գօլիցինի օրերում և որը գլխաւոր պատճառը դարձաւ այն դառնագին փոթորիկների, որոնք սարսափելի շառաչիւններով վերջին երեք տարիներում անցան Կովկասի վրայով՝ տակնուվեր անելով երկիրը և ժողովրդական կեանքը:

Եւ այն ժամանակ, երբ հրապարակի վրա են դրվել մեր երկրի բարենորոգումների խնդիրները, երբ երկրի ամէն մի անկիւն աղաղակում է, որ հին կարգերի և պայմանների մէջ ապրելը վախճանական քայքայման և մահացման մօտենալ է, այն ժամանակ Պուրիշկևիչ-Տիմօշկինեան փոնմակը սրեր է սրում ամէն մի բարենորոգութեան ծրագիր ծուէն-ծուէն անելու և, եթէ կարող լինի, զրկելու երկիրը և այն նուազագոյնից, ինչ որ դեռ խլպառ չէ խեղդվել և ոչնչացնել հին րէժիմի օրով:

Ոչ մի բարենորոգում լայն ժողովրդական մտքով—ահա բնաբանը հարցապնդում կազմողների:

Եւ հասականալի է, եթէ մենք լսենք կովկասեան պատգամաւորների և Դումայի ազնիւ մտածողների կողմից համոզված ճառեր կովկասեան բարենորոգումների անհրաժեշտութեան մասին: Պետական Դուման պէտք է համոզվի, որ միայն և միմիայն լայն ու խոր ժողովրդական բարենորոգումներով կարելի է հիմնաւորապէս խաղաղեցնել և բարեկարգել Կովկասը, որ հակառակը վարվելով և հին րէժիմի ստուերները ապարէզ կանչելով հող է պատրաստվում նոր թիւրիմացութիւնների, նոր դժբաղդութիւնների համար:

Պետական Դումայի նիստերում առաջին ճառերը դեռ բաւական չեն ընդհանրացումներ անելու համար:

Ա. Քալանթար

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

Թաւրիզ, 23 յունվարի

Երէկ գիշեր Մարաղայի նահանգապետ Սամադ-խանի շրջիկ ձիաւորները անսպասելի կերպով յարձակվեցին Խաթիբ գիւղի մէջ գտնվող յեղափոխականների պահակատան վրա և գերի վերցրին 30 հոգի պահակներից:

Այսօր կէսօրին Խաթիբի շրջակայքում, Թաւրիզից չորս վերստ հեռաւորութեան վրա, երևացին Սամադխանի ձիաւորները: Յեղափոխականները կրակ բաց արին նրանց դէմ: Ձիաւորները պատասխանում էին շատ թոյլ: Ոգևորվելով, յեղափոխականները դուրս եկան դարանից, բայց ձիաւորների երկու զօրամասերի միացեալ ուժերի կողմից շրջապատվեցին խոյն: Կռւի ժամանակ, որը տևեց մինչև երեկոյ, յեղափոխականները կորցրին 100-ից աւելի սպանվածներ, վիրաւորներ և գերիներ: («Հ. Գ.»)

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Վիէննա, 23 յունվարի

Պատգամաւորների պալատում շարունակվեց կառավարութեան յայտարարութեան քննութիւնը: Ինչպէս գերմանացի, այնպէս և չեխ հռետորները ներկայացված օրինագծերը իրանց ձևով անընդունելի գտան, սակայն ընդ սմին միաձայն բացայայտեցին, որ անհրաժեշտ է լեզուների հարցը լուծել օրէնսդրական ճանապարհով ազգային խաղաղութիւնը ապահովելու դիտումով: Չեխ-արմատականները և ագրար լեհերը յայտնեցին, որ լեզուների հարցը րէյխսրատի իրաւասութիւնից դուրս է, այդ հարցը լուծելու են միայն գաւառական սէյմերը:

(«Հ. Գ.»)

Լօնդօն, 23 յունվարի

«Թայմսը» ցաւակցութիւն է յայտնում, որ Թիւրքիան տատանվում է ընդունել ռուսական առաջարկը. անկեղծաբար հաւատում է, որ Թիւրքիայի պետական գործիչները այնքան անխոհեմ չեն լինի, որ մերժումով պատասխանեն. նախազգուշացնում է, որ մերժումը կարող է պաղեցնել դէպի Թիւրքիան բարեկամաբար տրամադրված պետութիւնների համակրութիւնը:

«Դէյլի-Տելեգրաֆը» գովաբանում է Ռուսաստանի առաջարկը, որը, թերթի ասելով, Անգլիայի ու Ռուսաստանի միջև բարեկամական յարաբերութիւններ պահպանելու կողմնակիցների արտասովոր առողջ հայեացքների ապացոյցն է: Ռուսաստանի քաղաքականութիւնը արժանի է Անգլիայի լիակատար համակրութեան և աջակցութեան: («Հ. Գ.»)

Բեռլին, 23 յունվարի

Քննութեան ենթարկելով ռուսական առաջարկը, «Րէյնիշ-Վեստֆալիշէն» խորհուրդ է տալիս գերմանական և աւստրիական դիպլոմատներին զգու-

շութիւն պահպանել։ Գերմանական դիպլօմատիան,—գրում է լրագիրը,—կարող էր թերևս աշխատել ամրապնդելու իր ազդեցութեամբ թիւրքական կառավարութեան հաւանական ընդդիմութիւնը։ «Համբուրգեր-Նախրիխտենը», ընդհակառակը, առաջարկում է գերմանական կառավարութեանը թոյլ չը տալ, որպէսզի Աւստրօ-Ունգարիան մոլորեցնի իրան։ Գերմանիայի գլխաւոր գործը պիտի լինի օգտուել ամէն մի յարմար վայրկեանից իր յարաբերութիւնները Ռուսաստանի հետ բարւոքելու համար։ «Կեօլնիշէ-Ցայտունգը» Պետերբուրգի Գործակալութեան մօտ օրերս հաղորդած տեղեկութեան առիթով ասում է. «Ինչ վերաբերում է ռուսական առաջարկի ընդհանուր նշանակութեան, ինչ էլ որ լինի Ռուսաստանի ցանկութիւնը, այնուամենայնիւ նրանք քաղաքական սաստիկ համեմունք ունեն։ Անկասկած, սլաւօնական աշխարհը, Բուլղարիային ֆինանսական ուժեղ աջակցութիւն ցոյց տալով, նորից ցոյց տուեց իրան Բալկանեան թերակղզու վրա գերակշռող սլաւօն պետութիւն»։ («Հ. Գ.»)

—

Վիեննա, 23 յունվարի

«Կորրեսպօնդենց-Բիւրօյին» հեռագրում են Սօֆիայից, որ կառավարութիւնը յայտնել է, թէ արևելեան երկաթուղիների շահերը ոչ մի դէպքում վնաս չեն կրի Ռուսաստանի առաջարկից և ընկերութիւնը վարձատրութիւն կը ստանայ համապատասխան երկաթուղու տարեկան եկամուտի, որ պարզված է փոխադարձ համաձայնութեամբ։ («Հ. Գ.»)

—

Պարիզ, 23 յունվարի

Ֆէզից ստացված տեղեկութիւնների համաձայն, յունվարի 18-ին ֆրանսիական և անգլիական հիւպատոսները այցելեցին Ռէնիօին բանակում, որ գտնվում է քաղաքից մի քանի կիլօմետր հեռաւորութեան վրա։ Ռէնիօն ընդունեց նաև մարօկկեան արտաքին գործերի մինիստրի պաշտօնակատար Դիրաբդալ-Լաֆալին և ֆինանների մինիստր Էլմօկրին։ Յունվարի 20-ին Ռէնիօն սուլթանին յանձնեց իր հաւատարմագրերը։ («Հ. Գ.»)

—

Անմիջապէս Չերնոգօրիայի սկուպշչինայում մինիստր-նախագահ Տօմանօվիչի արտասանած յայտնի ճառից յետոյ, իշխան Նիկոլայ Չերնոգօրսկին յանձնեց բոլոր մեծ պետութիւնների ներկայացուցիչներին Ցետինէյում, բացի աւստրիականից, մի նօտա միջազգային կօնֆերէնցիան կարելին չափ շուտով հրաւիրելու մասին, ի նկատի առնելով, որ իրերի դրութիւնը Բալկաններում սպառնում է խաղաղութիւնը խախտելու։ («Рѣчь»)

—

Հին Զագօրիում (Բօլգարիա) գեներալ Վելչեկը մաղթանքից յետոյ դիմել է զէնքի կանչված 8-րդ դիվիզիային մի ճառով, ուր նա, ի միջի այլոց, ասել է. «Ձեզ պատիւ է ընկել ամենից առաջ գնալու թշնամու դէմ։ Եթէ ձեզ վիճակվի ընդհարվել նրա հետ, եղէք համարձակ, ինչպէս հին սպարտացիները»։ («Рѣчь»)

—

Սակրամենտօ, 23 յունվարի

Շտատի օրէնսդրական ժողովի ստորին պալատը ընդունեց մի օրինագիծ եապօնացիներին հասարակական դըպրոցներից արտաքսելու համար։ Կալիֆօրնիայի նահանգապետը հեռագիր է ստացել Ռուզվելտից, որ այդ օրէնքը անկասկած հակասում է սահմանադրութեանը։ Ռուզվելտը առաջարկում է անմիջապէս քննել՝ կարելի է, արդեօք, դադարեցնել օրէնքի գործունէութիւնը և նրա վրա վէտօ դնել։ («Հ. Գ.»)

—

Լօնդօն, 23 յունվարի

Ծովային իրաւունքի Միջազգային կօնֆերէնցիայում համաձայնութիւն է կայացել բոլոր հարցերի վերաբերմամբ, բացի մաքսանենգութեան և առևտրական նաւերը զինուորականի վերածելու հարցերից։ Առաջինի մասին բանակցութիւնները շարունակվում են, իսկ վերջինը դուրս է ձգված։ («Հ. Գ.»)

—

Հռոմից հաղորդում են Բեռլինի և Վիեննայի լրագիրներին, որ մինիստրների խորհուրդը քննում է պատգամաւորների պալատը արձակելու հարցը։ Իտալական համալսարանի առիթով Իտալիայում չափազանց լարված է յարաբերութիւնը դէպի Աւստրիան, ուստի պատգամաւորների պալատում նիստերը վերսկսվելուն պէս կարող է եռապետական դաշնակցութեան հակառակ մեծամասնութիւն կազմակերպվել։ Մինիստրութիւնը կը ցանկանար պալատում Աւստրիայի դէմ հանդէս գալու առաջն առնել, որովհետև այդ հանգամանքը միջազգային բարդութիւններ կարող է ստեղծել։ Ամենից աւելի արմատական միջոցը նախազգուշութեան համար պալատի արձակելը կը լինէր, որի մասին և այժմ մինիստրական կաբինետը խորհրդակցում է։ Արձակելու դէպքում նոր ընտրութիւնները կը նշանակվեն մարտ ամսին։ («Рѣчь»)

—

Վլադիկավկազ, 23 յունվարի

Գիշերվայ ժամը 2-ին, 17 հոգի աւազակներից, դիմակաւորված, յարձակվելով երկաթուղային կայարանի վրա, կտրելով տելէֆօնի լարերը, զինաթափ անելով ժանդարմներին ու պահապաններին, կոտրեցին չայրվող երեք պահարանները, իսկ չորրորդը տարան հետները։ Ընդամենը տարել են 16,800 րուբլի։ («Հ. Գ.»)

—

Պետերբուրգ, 23 յունվարի

1909 թւի յունիսի 13-ին լրացող եկեղեցական-ծխական դպրոցների գոյութեան առաջին 25-ամեակը տօնելու համար ռուսաց սինօդը որոշել է մայիսի 1-ից մինչև յունիսի 20-ը սինօդի ուսումնարանական խորհրդի շէնութեան մէջ կազմակերպել համառուսական եկեղեցական-դպրոցական ցուցահանդէս։

Սինօդը բացատրել է, որ եկեղեցական կանոններով չէ արգելվում եկեղեցու սպասաւորներին պահպանել եկեղեցական գոյքը զինված պահակներով, իսկ իրանց կեանքն ու ստացուածքը պաշտպանելու նպատակով զինել իրանց ծառայողներին։ («Հ. Գ.»)

—

Բէլգրադ, 23 յունվարի

Ֆինանսների մինիստրը սկուպշչինային ներկայացրել է մի օրինագիծ $25\frac{1}{2}$ միլիօն դինար արտակարգ գումար և 7 միլիօն էլ լրացուցիչ գումար յատկացնելու զինուորական վարչութեան կարիքների համար։ Օրինագծերը յանձնված են ֆինանսական յանձնաժողովին։ («Հ. Գ.»)

—

Բեռլին, 23 յունվարի

Ռեգենսբուրգի մօտ Դունայի ջուրը բարձրացաւ 3 մետրից աւելի։ Բազմաթիւ անասուններ ոչնչացան։ Օբերպֆալցում սաստիկ աւերումներ է կատարված։ Պօստային հաղորդակցութիւնը դադարել է։ Կիսսինգենում բոլորովին հեղեղված են երեք ջրաբուժական աղբիւրները։ Ճանապարհների հաղորդակցութեան մինիստրը կօմիսարներ է ուղարկել արևմտեան և միջին Գերմանիայի զանազան երկաթուղային մասերում հեղեղներից տեղի ունեցած վնասները քննելու։ («Հ. Գ.»)

—

Վիեննա, 23 յունվարի

Երկու օր շարունակ պատգամաւորների պալատում տեղի էին ունենում վիճաբանութիւններ լեզուների վերաբերեալ օրինագծի և Չեխիան շրջանների բաժանելու առիթով։ Այդ երկու միջոցները միասին անցկացնելու ցանկութեան մէջ չեխերը նկատեցին թագաւորութեան միութիւնը խախտելու դիտաւորութիւն։ Երէկվայ երեկոյեան նիստում Կրամարժը յայտնեց, որ չեխերը երբեք չեն համաձայնվի բաժանումներ անելու, որին ձգտում էին Ֆրիդրիխ Երկրորդը և Վիլհելմ Առաջինը Կենիգգրեցից յետոյ, և իբրև ապացոյց կառավարութեան ոչ-անկեղծութեան լեզուների խնդրում՝ յիշեց պօստային վարչութեան գաղտնի հրահանգը, որ սահմանափակում է պօստային ծառայողների վերաբերմամբ ուկազի զօրութիւնը։ Առևտրի մինիստրութեան կառավարիչ Մատայան պատասխանեց, որ չեխական լեզուն Չեխիայում պօստային ծառայութեան մէջ թոյլատրվում է մի քանի բացառութիւններով։ Չեխերը Մատայայի խօսքերի մէջ նկատեցին վիրաւորանք չեխ ժողովրդի համար և բաւարարութիւն պահանջեցին Մատայայից։ Խլացուցիչ աղմուկ բարձրացաւ։ Մատայան հեռացաւ, համաձայնութիւն յայտնելով համապատասխան ուղղումն անելու, բայց վիեննացիները նկատեցին, որ այդպիսի դէպքում նրանք կանցնեն օպպօզիցիայի կողմը։ Այսօր չեխ արմատականները դիմաւորեցին մինիստրութեանը սուլոցներով և «անկցի» աղաղակներով։ Բինները յանձնեց նախագահին մի կնքված ծրար։ Մինիստրը հեռացաւ։ Երբ աղմուկը փոքր ինչ անցաւ, նախագահը կարդաց ուկազը սեսսիան փակելու մասին, որը ընդունվեց ծափահարութիւններով և գերմանական ու չեխական օրհներգների երգեցողութեամբ։ Գերմանացիների ու չեխերի միջև ընդհարում տեղի ունեցաւ։ («Հ. Գ.»)

ԹԻՒՐՔԻԱՅԻ ՇՈՒՐՋԸ

—

Սալօնիկից գրում են «Ռազմիկ» թերթին, որ ներքին գործերի մինիստրը հրաման է ուղարկել մակեդօնական վիլայէթների բոլոր կառավարիչներին՝ հրամայելով արգելել ամեն տեսակ ապօրէն քաղաքական ժողովները և, անհրաժեշտութեան դէպքում, դիմել ոստիկանութեան աջակցութեան։ «Հարկաւոր չէ,—ասված է հրամանում,—պաշտօնական հաստատութիւններ ճանաչել բօլգարական, սերբիական և յունական կօմիտէները, և ուշադրութիւն դարձնել կառավարութեանը ուղղած նրանց գրաւոր դիմումներին»։

—

Սալօնիկից գրում են բօլգարական լրագիրներին.

«Այստեղ կայացել է յունական կօմիտէների գործակալների և գլխաւոր ղեկավարների խորհրդակցութիւնը, որին ներկայ են եղել Մակեդօնիայում գտնվող յունական բոլոր հիւպատոսները, նրանց քարտուղարները, օֆիցերները և շատ ուսուցիչներ։ Ժողովը, ի միջի այլոց, հետևեալ բանաձևն է ընդունել.

«1) Ժամանակաւոր զբաղմունք գտնել բոլոր չետնիկների համար, որովհետև թիւրքաց կառավարութիւնը վճռել է արտաքսել այն բոլոր օտարերկրացիներին, որոնք որոշ պարապմունք չունեն։

«2) Գաղտնի զէնք բաժանել զէնքի պահեստարաններից։

«3) Նոր չետնիկներ գրուել։

«4) Ենիջէ-Վարդօյում յատուկ բնակարաններ կառուցանել չետնիկների համար։

«5) Շարունակել յոյն ազգայնականութեան զինումը։

«Այդ որոշումը պատճառաբանվում է նրանով, որ թիւրք կառավարութիւնը մտադիր է ոչնչացնել յունական եկեղեցիների և ուսումնարանների արտօնութիւնները»։

—

Կ. Պօլիս, 23 յունվարի

Ռուսաց դեսպանը պարզել է մեծ վեզիրին ռուսական ֆինանսական միջնորդութեան մանրամասնութիւնները։ Քեամիլ փաշան ջերմ շնորհակալութիւն է յայտնել։ Մինիստրների խորհուրդը քննում է ռուսական առաջարկը։ Վերջնական որոշումը կը կայանայ վաղը։ («Հ. Գ.»)

—

«Ստանդարդ» լրագրի ասելով ապրիլ կամ մայիս ամսին Լօնդօն են գնալու թիւրքական պալատի պատգամաւորները։ Այդ այցելութեան մէջ «Ստանդարդը» անգլօ-թիւրքական մերձեցման ամրութեան ապացոյցն է տեսնում։ («Р.»)

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐՔԻԱՅԻՑ

—

Կ. Պօլիս, 15 յունվարի

Լոյս յունվար 1-ի գիշերը, մինչ փողոցներում երեխայք ու պատանիներ պար բռնած երգում էին Նոր-տարուն և բարեկաղանդին ձօնված երգեր, Իզմիրլեան սրբազան հռչակվում էր Մատթէոս Բ. ամենայն հայոց կաթողիկոս։ Ի՜նչ սիրուն աւետիս էր, ուրեմն, բերում 1909 նոր տարին, ի՜նչ թանկարժէք կաղանդչէք թիւրքահային և մանաւանդ համուր հայութեան համար... Նորին Մեծութիւն Ռուսաց Ցարը կաղանդի համար աւելի չքնաղ ընծայ չէր կարող ուղարկել հայերիս, քան բարեհաճելով վաւերացնել Իզմիրլեան սրբազանի կաթողիկոսական ընտրութիւնը, որը, անշուշտ, համահայկական նշանակութիւն ունի։

Իզմիրլեան սրբազանի կաթողիկոսական վաւերացումով ազգային մեծականձիս մի հարց իր բարեյաջող լուծումն ստացաւ։

«Մեծականձիս հարց» եմ ասում, որովհետև եթէ հայութեան նախամեծար ընտրեալին չը վիճակվէր բազմել Արարատեան Մայր Աթոռի վրա, կարող էք վստահ լինել, որ կաթողիկոսական երկրորդ ընտրեալը՝ Դուրեան սրբազան՝ որոշել էր տալ իր անդառնալի հրաժարականը կաթողիկոս լինելուց։ Իսկ դրա հետևանքը, անշուշտ կարող էք երևակայել, կը լինէր դժուարութիւնների և բարդութիւնների մի երկար շարք՝ մինչև որ նորից կը ձեռնարկվէր կաթ. նոր ընտրութիւնների։

Ուրեմն՝ ուրախառիթ է, որ հայ ժողովրդի ձայնը, «ձայն բազմաց՝ ձայն Աստուծոյ», տիրաբար յարգվեց, և այդ՝ հէնց նոր-տարվայ սկզբին, ինչ որ կարելի է շատ բարեգուշակ համարել և յուսալ, թէ 1909 թիւը վշտակիր հայի համար բերելու է զուարթ օրեր, աջողութեան, անդորրութեան ուրախալից օրեր։

Ծննդեան տօնի երկրորդ օրը մեծ ընդունելութիւն տեղի ունեցաւ ազգ. պատրիարքարանի դահլիճում. ազգ. երեսփոխանները, բոլոր՝ կրօն. ու քաղաքական ժողովների և տեսուչ խորհուրդների անդամներն ամբողջ, ժողովրդի ստուար մեծամասնութեան հետ, շտապել էին շնորհաւորել Իզմիրլեան սրբազանի Նոր-Տարին, Ծննդեան տօնը և նրա կաթ. ընտրութեան վաւերացումը։ Վեհափառ էր հանդէսը, որի մէջ ընդհ. ժողովի ատենապետ Մ. Ջերազը մի ճառով թարգման հանդիսացաւ ներկաների իղձերին ու զգացումներին *)։

Իզմիրլեան սրբազանի տարիներ վերջը Երուսաղէմից անակնկալ վերադարձը, շուտով Կ. Պօլսի պատրիարք վերընտրվելը, անմիջապէս յետոյ ընդհ. հայոց կաթողիկոս ընտրվելը բարենշան մի մեծ դէպք է հայի կրօնական ու քաղաքական կեանքի ամբողջ պատմութեան մէջ։

Կաթողիկ. ընտրութեան վաւերացումի նախօրեակին իսկ պօլսական հայ թերթերն սկսեցին ամենատխուր լուրեր տարածել հապշտապ, իբր թէ Իզմիրլեանը չէ կամենում գնալ Էջմիածին, որովհետև բժիշկները նրա առողջութիւնն անթոյլատու են գտել և Կովկասի կլիմային անյարմար և այլն։ Այսպիսի լուրերը ծնված են դատարկ ուղեղից նորահաս մի բժշկի, որը շարունակ իբրև մակաբոյծ դեգերում է Իզմիրլեանի շուրջը՝ դրանով մի կերպ ըէկլամ շինելու իր անունին։

Իզմիրլեան սրբազան Ծնունդի օրերում մի քիչ յոգնած էր զգացել իրան, բայց լուրջ բժիշկներ՝ ինչպէս պատմում են՝ պատրիարքի առողջութիւնը շատ ամուր են գտել և մանաւանդ շատ յարմար ու տոկուն՝ Կովկասի կլիմային. բայց միթէ բժշկական մի որևէ մեծ հեղինակութիւն իսկ կարող է Իզմիրլեանի երկաթի կամքը, յաման սէրը դէպի իր ազգը ճկել, երբ նա ասում է և կրկնում, թէ «մեր ժողովուրդս զիս կը կոչէ, հոն պարտաւոր եմ երթալ, կերթամ սիրայօժար»։

Բայց հարց է առաջ գալիս, թէ ո՞վ է լինելու Կ. Պօլսի պատրիարքը՝ որպէս յաջորդ Իզմիրլեանի։

Իմ խորին համոզմունքով՝ ոչ ոք կարող է լցնել Իզմիրլեան պատրիարքի թողած մեծ պարապը, բայց եթէ Դուրեան սրբազան իր պարկեշտ, անբասիր ու անշահախնդիր կեանքով և մանաւանդ իր անբաղդատելի հմտութեամբ։ Միակ ընտրելին է Դուրեան ի շարս 23 եպիսկոպոսների և արքեպիսկոպոսների, որոնք ապրում են Կ. Պօլսում կամ գաւառներում։

Իզմիրլեան սրբազանի պատրիարքական

*) Այդ ճառն ամբողջովին, ինչպէս և Իզմիրլեանի պատասխանը, առաջ ենք բերում սոյն համարում։ Ծ. Խ.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ

—

Լօնդօն, 29 յունվար (ն. տ.)

Սո՜վ... սո՜վ... և թշուառութի՜ւն...

Ահա ողեկտուր յանկերգը։

Պօլսէն թէ Կովկասէն հասնող բոլոր հայ թերթերը այս ահարկու անողոք հրէշներուն կատարած սև աւերները կը գուժեն անընդհատ։ Հայաստանի մէկ ծայրէն միւսը, այդ անկուշտ Մօլօխը, անտարբեր այս տարուայ ազատութեան ու սահմանադրութեան, իր սովորական անմեղ զոհերը տասնեակներով վերստին կուլ կուտայ։

Ու խորհիլ թէ թշուառներ, որոնք մարդկային ամէն գաղանաբարոյ կեղեքմանց կուրծք տալով՝ եկան հասան այս օրերուն, երբ ազատ արշալոյս մը աւելի պայծառ վաղորդայններու յոյսեր կը ներշնչէ, անոյժ՝ սոյն հրէշին դէմ մաքառելու՝ կ'իյնան, կը սովամահին... Մտածումն իսկ մարդուս հոգին կը խոշտանգէ։

Իրաւ է որ Պօլիս, Կովկաս, Ամերիկա, Եգիպտոս և այլուր ամէն ճիգ կը թափուին օժանդակութեան հասնելու, իրաւ է որ թիւրք կառավարութիւնն ալ ջանադիր կ'ըլլայ հնար եղածին չափ օգնել, սակայն տակաւին շատ հեռու ենք կացութեան դէմ պայքարելու հնարաւորութենէն։ Ինչո՞ւ համար մինչև օրս արդէն քանի մը տասնեակ հազար ոսկի չհաւաքուեր, ինչո՞ւ համար այս զարհուրելի պատուհասը, որ նախորդ թիւրք վատթար րէժիմի մէկ մնացորդն է, իր առաջին քայլէն չարգիլուեր, ու հարիւրաւորներ, որ այս պահուս կը տառապին, ու տասնեակներ, որոնք ապուշ ու դաժան մահով մը անհունութիւնը կը գըրկեն, չխնայուէին, չպահուէին ու չփրկուէին...

Ինչո՞ւ։ Եթէ պատասխան կուզէք հարցումին, աչքէ անցուցէք հանգանակութեան ցանկերը։ Մեր ունևոր դասը, իր բացակայութեամբ, առաւօտեան աստղի մը պէս կը փայլի հոն։

Անցեալ օր այդ դասին պատկանող մէկը պօլսահայ թերթ մը առնելով և քանի մը հարիւր դահեկանի հանգանակութիւնը տեսնելով ի նպաստ Զէյթունի սովեալներուն՝ նկատեց ինծի. «Կեցցէ՜ն Պօլսոյ հայերը. բաւական դրամ կը հաւաքեն կոր մարդիկը»։ Իմ ալ կարծիքս միևնոյն էր, անշուշտ, բայց տարբեր տեսակէտով։ Ան իր հիացման մէջ կը բովանդակէր բոլորը. ես կը հիանայի անոնց վրայ, որոնք, թերևս ինքզինքնին զրկելով, իրենց 2—20 դահեկանները նուիրած էին, մինչդեռ ուրիշներ, որ այդ դահեկաններուն փոխարէն ոսկիներ կրնային նուիրել շատ աւելի դիւրաւ, ինչպէս վերև յիշեցի, կը բացակայէին։

Մենք սահուն մեթօդ մը ունինք հրէաները պախարակելու իբրև ժլատ, ագահ, անհամբոյր և չարամիտ բնաւորութեան տէր ցեղ մը։ Բայց եթէ ցեղային այսպիսի դժբաղդութիւն մը պատահի իրենց, ո՛չ մէկը կրնայ անոնց վեհանձնութիւնն ու առատաձեռնութիւնը ցուցանել։ Որպէս հանդիսատես այստեղ կատարուած հանգանակութեանց՝ Քիշինևի, Օդեսսայի և այլ անկիւններու սարսափներէն յետոյ, սահափը միայն կրնամ ըսել, որ իցի՜ւ թէ մենք անոնց մէկ մասնիկը գործադրէինք։ Յաջորդ օրը սոփ ամօթապարտ խոյս կուտար դժբաղդ խրճիթներու դռներէն։ Բայց հայերը ո՞ւր, հրէաները ուր,—պիտի առարկուի։ Այո, այդքանը մենք ալ կրնանք տրամաբանել։ Սակայն, եթէ Ռօչայլդներ, Շիֆեր և այլ տասնեակ բազմամիլիօներ հրէայ կրէսոսներ կրնան միանուագ 3—5000 ոսկիով մասնակցիլ, ո՞վ պիտի պնդել համարձակի թէ՝ Կ. Պօլիս, Կովկաս, Եւրոպա ու Ամերիկա կը պակսին այնպիսի հայեր, որոնք շատ դիւրաւ կարող են եթէ ո՛չ հազարներ, գոնէ 2—300, և կամ նոյնիսկ 20—30 ոսկի նուիրելու։ Ի հարկէ, չեն պակսիր։ Եղածը պարզ անզգայութիւն է, ուրիշ ոչինչ։ Ու մեր մեծատուններուն մարդասիրական զգացման այս սնանկութիւնը, կը յանդգնիմ ըսել, մեր ցեղային պատմութեան ամենատխուր պատկերներէն մէկն է, որու մասին գրել ու խօսիլ՝ այնպիսի ապարդիւն հետևանքներ ունեցած են մինչև ցարդ, որ մարդ յաճախ կը յուսահատի յիշեցնելէ իսկ։

Այս միևնոյն կարգին կը պատկանի նաև մեր հայ ազգեցիկ կղերը։

Պօլսոյ հայ թերթերէն մէկը, Զէյթունի սովելոց համար հարուստներուն կոչեր ուղղելէ վերջ, խելացութիւն համարած էր, որպէս նորութիւն, հեգ մըն ալ դիմում ընել ունևոր հայ կղերին։ Շատ հետաքըրքրուեցայ իմանալ թէ ի՞նչ եղաւ հետևանքը, ու սխալուած չեմ ըլլար կարծեմ, եթէ տարակոյս յայտնեմ այդ կոչին արդիւնաւորութեան նկատմամբ։ Որովհետև՝ կղեր ու հարուստ միևնոյն խմորով շինուած են մեր մէջ և դժուար է մէկուն կամ միւսին առաջնութեան պատիւը տալ։ Երկուքն ալ միայն կորզել գիտեն։

—

Իսկ մինչդեռ մենք մեր սեփական անօթեին կերակրելու, թշուառը խնամելու և անտիրականը պատսպարելու ասոնցմէ վեհանձնութիւն չունինք,—օտարներ, հազարաւոր մղոն հեռուներ ապրող օտարներ, իրենց տաք սենեակներուն մէջէն մտածումին կը դարձնեն հեռուները, ցուրտին ու սովին ճանկերուն մէջ մահացող եղկելիներուն և անոնց սիրուն օգնութեան կոչեր կընեն իրենց հայրենակիցներուն։

Տեղւոյս «Հայաստանի բարեկամները», սահմանադրութենէն քանի մը օր յետոյ, քոյր ընկերութեան մը մասնակցութեամբ, հայ սովելոց 200 ոսկի ղրկելէ վերջ, այս պահուս ամբողջ անգլիական մամուլին միջոցով կոչ կընեն նորանոր նպաստներու համար։ Ներքև կը զետեղեմ այն շրջաբերական նամակը, որ պատ. քարտուղարը ինծի ալ ուղարկած է՝ «Մշակի» ընթերցողաց ուշադրութեան յանձնելու։ Անգլիական թերթեր հրատարակած են զայն «Սովը Հայաստանի մէջ» տիտղոսով մը.

«Սահմանադրութեան շնորհումը մեծագոյն բարիքը եղաւ Թիւրքիոյ. սակայն շատերուն համար այս պարգևը խիստ ուշ հասաւ։ Նոր թիւրք կառավարութիւնը կը փափաքի կրցածն ընել թշուառութիւնը մեղմելու համար, և, հակառակ իր ֆինանսական դժուարութեանց, խոշոր գումար մը տրամադրած է՝ զարնան սերմնցուն ապահովելու համար, բայց ժողովուրդը ինչպէս կենդանի պահել մինչև հունձքի ժամանակը։

«Սըր Ջերարդ Լաութեր (Պօլսոյ անգլ. դեսպանը), 27 դեկտ. 1908 թ., տեղեկագրութեան մը մէջ կըսէ.

«Զանազան կողմերէ հասնող լուրերը ցոյց կուտան գոյութիւնը՝ սովամահութեան հասնող նուազութեան, իբրև արդիւնք գէշ հունձքի և անցեալ յոռի վարչութեան, ու սա՝ հակառակ ապրուստի անհաւատալի աժանութեան։ Շատ մը տեղեր ժողովուրդը, ձմեռուան դաժանութեան մէջ, գրեթէ զուրկ է հացէ, հանդերձէ և վառելիքէ, ու պարտաւորուած են արմատներ ու իրենց անասուններուն ճարակը ուտել։

«Ամերիկեան միսիօնարներ դիմումներ ըրած են իրենց ողորմած բարեկամներուն և ընկերութեանց, ու հայ կօմիտէներ նպաստներ կը բարձրացնեն, սակայն իրենց միջոցները խիստ անբաւական են։

«Սովահար բնակչութեան մեծամասնութիւնը կը կազմեն հայեր, սակայն մահմեդական գիւղեր ևս կը տառապին, ու ունէ նպաստ որ նուիրուի, անշուշտ պիտի յատկացուի թշուառներուն՝ առանց ցեղի ու կրօնի խտրութեան»։

«Այսպիսի կոչի մը հանդէպ լուռ մնալ անկարելի է. հետևաբար կը խնդրենք ձեզնէ դնել խնդիրը ձեր ընթերցողաց առաջ՝ վստահ ըլլալով որ անոնք պիտի պատասխանեն։ Նպաստներ ապահովօրէն և առանց յապաղման կրնան ղրկուիլ առ...»։

Այնպիսիներ, որոնք հայ թերթերու և թղթակիցներու կոչեր սովորական հին յանկերգ մը նկատելով՝ միշտ ականջի ետև կը նետեն, կը յուսանք որ, օտարներու կողմէ եղած սոյն դիմումէն զգածուելով, կը փութան իրենց տեղական նպաստամատոյց յանձնախումբերուն օժանդակել և անոնց ծանր գործը դիւրացնել՝ չխնայելով ինչ որ խղճերնին ու գրպաննին կը թելադրէ։

Մինաս Ցոլակ

[illegible]

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԴՈՒՄԱ

[illegible]

Երրորդ յօդուածի վիճաբանութիւնները վերջացած են։ Յօդուածը ընդունվեց։

Օրինագծի միւս մասն ընդունվում է առանց վիճաբանութիւնների, ինչպէս նաև Գոլօլոբովի յայտարարութիւնը, որի համաձայն 25,000 րուբլի է յատկացվում տէրրօրիստական գործողութիւններին զոհ գնացած անձանց երեխաների խնամակալութեան համար։ («Հ. Գ.»)

ՅՕԳՈՒՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՉԷՅԹՈՒՆԻ ՍՈՎԵԱԼՆԵՐԻ

Ստացանք 1) Վլադիկավկազից, Ս. Իսգբաշեանի միջոցով հանգանակած 32 ր., 2) Լանչխութ կայարանից, Ս. Յակոբեանից 2 ր., 3) Բագուից, Կ. Կօլմանեանից 50 ր., 4) Թիֆլիսում Մ. Մերուրնութեանից 3 ր.։

ԻՏԱԼԻԱՅԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐԻ ՕԳՏԻՆ

Ստացանք Մ. Մերուրնութեանից 3 ր.։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

✦ Երէկ, յունվարի 24-ին, Թիֆլիսի դատաստանական պալատում կայացաւ սինօդի անդամ Բարգէն վարդապետի մեր լրագրի խմբագրի դէմ յարուցած դատի վերաքննութիւնը։ Մանրամասնութիւնները թողնելով յաջորդ անգամին, առայժմ պէտք է յայտնենք, որ դատաստանական պալատը արդարացրեց Ալ. Քալանթարին։

✦ Դեկտեմբերի 5-ին յափշտակված Ա. Այվազեանը յունվարի 23-ի երեկոյեան վերադարձել է իրանց տուն։

✦ Այս տարի կովկասեան Փոխարքայի դիւանատան մէջ կազմակերպվում է կովկասեան երկրի կեանքի զանազան ճիւղերի մասին յատուկ պանօրամա։ Այդ պանօրամայի նպատակը պէտք է լինի ծանօթութիւն տալ երկրի կեանքի բոլոր երևոյթների և ճիւղերի մասին։ Ծրագիրը բաղկացած է 9 բաժանմունքներից՝ ֆիզիքական, վարչական, քաղաքական, հասարակական, հարկային, տնտեսական, մանկավարժական, արդիւնաբերական և օրէնսդրական։

✦ Երէկ, յունվարի 24-ին, կովկասեան Փոխարքային ներկայացաւ մի յատուկ պատգամաւորութիւն, որի անդամներն էին Ա. Քալանթար, Ա. Րօլլօվ, Ա. Բեհբութեան, Լէմլէյն և Ն. Տարատինօվ։ Պատգամաւորութիւնը ներկայացրեց բարձրագոյն գիւղատնտեսական կուրսերի իր մշակած ծրագիրը և խնդրամատոյց եղաւ թոյլ տալու նրանց հիմնարկութիւնը։ Փոխարքան համակրութեամբ վերաբերվեց պատգամաւորութեանը, տրաւ հարց ու փորձեր կուրսերի մասին և խոստացաւ շուտով ծանօթանալ խնդիրքի և ծրագրի հետ։

✦ Թիֆլիսի ժամանակաւոր գեներալ-նահանգապետը այսուհետև խնդրատուներին ընդունելու է ուրբաթ օրերը, փոխարէն չորեքշաբթի օրերի, ցերեկվայ ժամը 2 և կէսից։

✦ Թելաւի գաւառի հողատէր Ըյխիլաձէն դիմել է Թիֆլիսի նահանգապետին, խնդրելով թոյլատրել իրան հրատարակել Թիֆլիսում վրացերէն լեզուով մի շաբաթաթերթ «Մօսավալի» (բերք) անունով։

✦ Ժողովրդական համալսարանների ընկերութիւնը դիմել է քաղաքային վարչութեան, խնդրելով երեկոյեան պարապմունքների համար զիջել Հալաբարի 1-ին տարրական դպրոցի շինութիւնը։ Թէև դպրոցական մասնաժողովը դէմ էր այս խնդիրքին, բայց վարչութիւնը իր վերջին նիստում որոշեց գոհացնել ընկերութեան միջնորդութիւնը։

✦ Թիֆլիսի էլեքտրաքարշի վրա հսկող դումայական մասնաժողովը առանձին կանոններ է մշակել ֆունիկուլեօրի կանօնաւոր երթևեկութեան համար։

✦ Թիֆլիսի քաղաքային սանիտարական մարմնի տեղեկութիւններից երևում է, որ քաղաքում վերջին շաբաթ եղել են հետևեալ վարակիչ հիւանդութիւնները. բծաւոր տիֆ 7 դէպք, փորհարինք 3, վարակիչ տիֆ 1, քութէշ 11, բգացաւ 8, ծաղիկ 3։ Սրանից 26-ը բժշկվում են հիւանդանոցներում։

✦ 1908 թւի ընթացքում Թիֆլիսի քաղաքային վարչութիւնը գնահատման տուրքից ստացել է ընդամենը 593,238 ր. 52 կ.։

✦ Քաղաքային վերստուգիչ մասնաժողովի վերջին նիստում որոշվեց մի քանի խոշոր քաղաքների հարցմունք անել, թէ ինչպէս են դրված նրանց մօտ քաղաքային լոմբարդի և աուկցիօն դահլիճի գործերը։

✦ Խմբագրութիւնս ստացել է Գ. Ենգիբարեանի «Մատենախօսութիւն» աշխատութիւնը, որ տպագրված է Թիֆլիսում օր. Ն. Աղանեանի տպարանում։ Գինն է 1 ր. 25 կոպէկ։

✦ Ճանապարհների հաղորդակցութեան տեխնիկ Բօգօմօլօվը դիմել է Թիֆլիսի նահանգապետին խնդրելով թոյլ տալ իրան հրատարակելու Թիֆլիսում ամենօրեայ մի լրագիր ռուսերէն լեզուով «Русскій Кавказъ» անունով։

✦ Պետերբուրգի ծայրայեղ աջակողմեան մի կազմակերպութիւն խոշոր գումար է յատկացրել Թիֆլիսում յատուկ սև-հարիւրեակային լրագիր հրատարակելու համար կամ «Русское Знамя»-ի կամ թէ «Вѣче»-ի ոգով։ Լուրերին նայած, խմբագիր դառնալու է արձակված պաշտօնեաներից մէկը։ Կարծում են, որ նոր լրագիրը լոյս կը տեսնէ փետրվարի սկիզբներին։

✦ Անցեալ տարվայ վերջերին մի յատուկ մասնաժողով ընտրվեց, որ զբաղվելու էր Թիֆլիսում փաբր, հացարաններ, թոնիրներ և նման հաստատութիւններ պահելու վերաբերեալ պարտադիր կանոններ մշակելու խնդրով։ Այժմ յիշեալ մասնաժողովը վերջացնելով իր աշխատանքները, մի զեկուցում է ներկայացրել դրանց մասին բժշկական-սանիտարական մարմնին, որի քննութեան բովից անցնելուց յետոյ՝ զեկուցումը յանձնվելու է քաղաքային դումային ի վերջնական հաստատութիւն։

✦ Սուխումում բացվել է վրաց գրասիրաց ընկերութեան բաժանմունք։

✦ ՎԻԷՆՆԱՅԻՑ մեզ հաղորդում են, որ այնտեղ, յունվարի 29-ին (ն. տ.), վախճանվել է վաճառական Յովհաննէս Վարդապետրիկեանը 52 տարեկան հասակում։

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

✦ Բէբուտօվսկայա փողոցի № 34 տան մէջ ապրող Բաթում քաղաքի բնակչուհի Լուիզա Երեմեանը յունվարի 23-ին յայտնել է ոստիկանութեանը, որ երեք օր սրանից առաջ իր ազգական Մկրտիչ Մաթոսեանցը, որ աշխատում է Մանթաշեանի գործարանում — Բաթումում, դուրս գալով բնակարանից մինչև օրս էլ չէ վերադարձել տուն և յայտնի էլ չէ, թէ ուր է։

✦ Յունվարի 23-ին, առաւօտեան ժամը 10-ին, Թիֆլիսի քաղաքացի Գէորգ Աւետիքօվը, որ մագազին ունի Խօսրօյեվի քարվանսարայում, յայտնել է ոստիկանութեանը, որ ինքը իր գործակատար Գարսէ Կօրումօվին տուել է 94 ր. 50 կոպէկ, որպէսզի գնայ նոտարի մօտ իր մուրհակը գնելու, բայց նա չէ տուել, բացի դրանից նա 40 ր. պարտք է վերցրել առանց իր գիտութեան Ասատուր Խաչատուրօվից և ապա փախել։

ԲԱԳՈՒԻ ԼՈՒՐԵՐ

✦ Յունվարի 20-ին, երեկոյեան ժամը 5-ին, Պրաչեչնայա և Գիմնազիչեսկայա փողոցների անկիւնում քաղաքապահները, նկատելով երեք կասկածելի անձանց, որոնք ըստ երևոյթին սպասում էին որևէ մէկին, ուզում են նրանց բռնել։ Վերջիններիցս երկուսը, հասկանալով այդ բանը, սկսում են գնդակ արձակել քաղաքապահների դէմ, բայց ապարդիւն։ Աջողվում է նրանց կալանաւորել. մէկը Մարտիրոս Նազարեանն էր, իսկ միւսը Արշակ Մալասուբին։

✦ Քաղաքային դումայի առաջիկայ նիստը, ուր, ի միջի այլոց, քննվելու է նաև յանցաւոր տարրերի դէմ կռիւ մղելու հարցը, դեռ ևս նշանակված չէ, մահմեդականների սգի օրերի պատճառով. մտադրութիւն կայ այդ նիստը նշանակել յունվարի 27-ին։

✦ Յունվարի 20-ին, ցերեկվայ ժամը 11-ին, Սև քաղաքում նաւթարդիւնաբերողների խորհրդի հիւանդանոցի հանդէպ սպանված է «Կուկազ» ընկերութեան գործարանի արենդատոր Պ. Մ. Գեօղակեանը, որ գործարանից դուրս գալով գնում էր ձիաքարշը նստելու։ Չը նայելով ոստիկանութեան հետապնդմանը, այնուամենայնիւ սպանողները կարողացել են փախչել։ Սպանութեան շարժառիթները դեռ ևս յայտնի չեն։

✦ Բագուի խուզարկու ոստիկանութիւնը տեղեկութիւն է ստացել Գանձակի ոստիկանապետից, որ այնտեղ կալանաւորված է Լևոն Սերգէյեվիչ Աբէլեանցը, որ «Սև Գերասիմի» օգնականն էր Բագւում։

✦ Յունվարի 18-ին, ցերեկվայ ժամը 12-ին, Սարօրնայա Նրբանցքի և Կօլիւբակինսկայա փողոցի անկիւնում Դիլդարօվի տան մօտ մի անյայտ երիտասարդ ատրճանակի գնդակի հարուածով սպանելով Բագուի նահանգական ժանդարմերիայի վարչութեան ունտէր-օֆիցէր Սնմեօն Շչելօկօվին՝ սկսում է փախչել։ Նրան խուլոյն հետապնդում են մօտակայքում գտնվող քաղաքապահները և կալանաւորում։ Նրա մօտ գտել են «մաուզեր» ձևի ատրճանակ ու 4 փամփշտակալներ։ Ոստիկանատունում նա իրան սկզբում անուանել է Կարս քաղաքի բնակիչ Յովհաննէս Մարտիրոսեան Վարդանեանց, բայց յետոյ, փոխելով իր ցուցմունքը, յայտնել է, որ ինքը Զանգեզուրի գաւառի Նորաշէն գիւղի բնակիչ Լևոն Թամրազեան Թումանեանցն է, արհեստով փականագործ, բայց այժմ անգործ է։

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԿԵԱՆՔԻՑ

Յունվարի 13-ին կայացել է սիբիրեան պարլամենտական խմբակի նիստը խորհրդակցելու առաջիկայում Դումայում բռնելիք իրանց տակտիկայի մասին։

Ընդունելով, որ մինչև այժմ խմբակը շատ քիչ է արտայայտել իր վերաբերմունքը այն բոլոր հարցերի նկատմամբ, որոնք ամենից աւելի մօտ են Սիբիրի ազգաբնակութեանը, պատգամաւորները որոշել են առաջիկայում Դումայում յարուցանել հետևեալ հարցերը. գաղթականական, Սիբիրում զեմստվային հաստատութիւններ մտցնելու մասին և այլն։ Սիբիրում զէմստվօն մտցնելու վերաբերմամբ վճռված է մշակել տեղական ինքնավարութեան հիմնական կանոնները իւրաքանչիւր նահանգի համար առանձին-առանձին, որովհետև նրանք, խմբակի կարծիքով, իրարից տարբերվում են իրանց աշխարհագրական, տնտեսական ու այլ պայմաններով։

Նոյն նիստում քննվել է հիւսիսային երկաթուղու կօնցեսսիօներների ներկայացուցիչների առաջարկը, թէ որքան ձեռնտու է այդ գիծը անցկացնել։ Պատգամաւորները որոշել են այդ հարցի քննութիւնը յետաձգել՝ մինչև որ տեղական ազգաբնակութեան կողմից կը ստացվի նրա կարծիքը։ («Рѣчь»)

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԿԵԱՆՔԻՑ

✦ Պօլտաւայում խուզարկութիւն է կատարված Վ. Գ. Կօրօլենկօյի բնակարանում, որը խուզարկութեան միջոցին տնից բացակայ է եղել։ Վարկաբեկող ոչինչ չէ գտնված։ Վ. Գ.-ի բնակարանում, «Р. С.» լրագրի ստացած տեղեկութեան համաձայն, կալանաւորված է ազնուական Լևախօվիչը, որին ոստիկանութիւնը որոնում էր։

✦ Կազանում մուսուլմանական ֆրակցիայի պատգամաւոր Մակսուդօվը, մօտ 700 հոգու ներկայութեամբ, հաշիւ է տուել իր ընտրողներին Դումայի գործունէութեան մասին։ («Рѣчь»)

✦ Նիկօլայէվսկի ուղղիչ վաշտերում տիֆով հիւանդացել են մօտ 150 կալանաւորներ։ Նրանց բժշկող բժիշկ Պիլէկինը ինքն էլ վարակվելով մեռել է։ («Рѣчь»)

✦ Մօսկվայի քաղաքային վարչութիւնը շնորհակալական հեռագիր է ստացել Հռոմի քաղաքային մունիցիպալիտետից համախտալական վշտի առիթով իր եղբայրական կարեկցութիւնը արտայայտելուն համար։

✦ Յունվարի 14-ից լոյս է տեսել «Общественный Врачъ» երկշաբաթաթերթի առաջին համարը Պիրօգօվի անուան ռուսաց բժիշկների ընկերութեան հրատարակութեամբ։ Ներկայ ամսաթերթը շարունակութիւն է հանդիսանում ընկերութեան ամսաթերթի, որը 15-ամեայ գոյութիւնից յետոյ փոխեց իր անունը և սկսեց հրատարակվել փոխանակ ամսական մի անգամի՝ երկու անգամ։ Լոյս տեսած համարում զետեղված է Պետական Դումայի անդամ Շինգարէվի յօդուածը «Երրորդ Դուման ժողովրդական առողջապահութեան հարցերում»։

✦ Սօլվիչեգօրսկ քաղաքի աքսորականները հաղորդում են Պետական Դումայի անդամ Եգօրօվին, որ վերջին ժամանակներս ադմինիստրացիան սաստկացրել է իր ռեպրեսսիաները նրանց նկատմամբ։ Շարժառիթ է ծառայել հետևեալ հանգամանքը. աքսորեալները, թւով 200 հոգի, հաւաքվում են միասին Նոր-Տարին դիմաւորելու. ի միջի այլոց երեխաների համար տօնածառ են սարքում։ Երեկոյեան ժամը 11-ին ներս է մտնում ոստիկանութիւնը իսպրաւնիկի ղեկավարութեամբ և, ներկայ եղող բոլոր աքսորեալներին ցուցակագրելուց յետոյ, առաջարկում է ցրվել, որը և կատարվում է։ Այնուհետև սկսվում են անվերջ հարցաքննութիւններ, խուզարկութիւններ, կալանաւորութիւններ, և աշխատում էին գտնել «նախաձեռնողներին»։ Վերջիններիցս մէկին 3 ամսվայ բանտարկութեան են ենթարկել, իսկ միւսներին սպառնում են զրկել պետական նպաստից։ Նրանցից ոմանք նպաստի կէսն են արդէն ստանում։ («Рѣчь»)

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Մերվ, 19 յունվարի

Գեղարուեստական կեանքը եռում է Մերվում։ Ահա չորրորդ ամիսն է ինչ մեզանում յաճախ տեղի են ունենում օպերաներ, ներկայացումներ և երեկոյթներ։ Մայրաքաղաքի օպերային և դրամատիքական խմբերը սկսել են այցելել Անդրկասպեան երկիրը, տալով մի շարք ներկայացումներ։

Երրորդ ամիսն է, ինչ մեզ մօտ հիւր է երիտասարդ երաժշտագէտ, արևելեան օրկեստրի հիմնադիր և կազմակերպող Եղիշէ Բաղդասարեանը։ Տեղիս կանանց բարեգործական ընկերութեան խնդրանօք պ. Ե. Բաղդասարեանը ժամանակցեց նոյն ընկերութեան օգտին տրվելիք «Հայկական երեկոյթին», որ տեղի ունեցաւ հասարակական ակումբում կիրակի, ամսիս 18-ին։

Պ. Ե. Բաղդասարեանը կարճ ժամանակամիջոցում տեղական սիրող և սիրողուհիներից կազմեց երգեցիկ քառաձայն խումբ և արևելեան օրկեստր՝ բաղկացած 25 մարդից։

Բեմը բացվեց և երգեցիկ խումբը, ղեկավարութեամբ պ. Ե. Բաղդասարեանի, երգեց մի քանի ազգային և ժողովրդական երգեր։ Տ. Յովսէփեան երգեց Ե. Բաղդասարեանի երաժշտութիւն «Էլէգիա»՝ ներդաշնակցութեամբ ջութակի և դաշնամուրի. Յ. Յովհաննիսեան նոյն հեղինակի երաժ. «Մի լար, բլբուլ»։ Պարոնը թէև մշակված ձայն չունի, բայց երգեց զգացմունքով և թողեց տպաւորութիւն։ Երգերից և նուագածութիւնից յետոյ հասարակութիւնը վարձատրում էր բուռն ծափահարութեամբ։ Կարդացին նաև մի քանի ոտանաւորներ. Ս. Աւագեան. Թուրքերէն և ռուսերէն լեզուով կարդաց Կրիլօվի «Квартетъ»-ը և «Ворона и лисица», որը զուարճութիւն պատճառեց հանդիսականներին։ Ի միջի այլոց խաղացին Փառնակէսի 1 գործողութեամբ վօդևիլ «200,000»-ը. խաղը անցաւ բաւարար։ Կար և բուֆէտ, ալեգրի և ամերիկական վաճառք։ Դահլիճը ծայրէ ի ծայր լիքն էր հասարակութեամբ. շատերը նոյնիսկ կանգնելու տեղ չը գտան, որովհետև տոմսակները վաճառվել էին, իսկ նոր յաճախողները ստիպված էին կանգնել։ Սա Մերվի համար չը տեսնված բան է։ Ներկայացման վերջում տեղի ունեցան հայկական կլոր պարեր։ Երեկոյթը վերջացաւ ժամը 3 և կէսին ու հասարակութիւնը գոհ սրբտով ցրվեց։

Լ. Մ. Քոչարեանց

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Թիֆլիս, 23 յունվարի

«Գործ» լրագրի № 13-ում, պ. Ա. Արտաբեանը պատասխանելով մեր՝ «Աղբիւրին» վերաբերող բացատրութեանը, որը տըպվեց «Մշակում» («Գործը» յանուն «անաչառութեան» չը տպեց), թոյլ է տալիս իրան փողոցային մարդուն յատուկ վիրաւորանքներ հասցնել մեզ՝ ի դիմաց ժողովի ստորագրողներիս։

Թողնելով ինձ հետ ստորագրողներին և ժողովին մասնակցողներին պատասխանել կամ չը պատասխանել վերոյիշեալ պարոնին, անկարող եմ իմ խորին արհամարհանքը չը յայտնել պ. Արտաբեանին և նրա նմակը հիւրընկալող «անաչառ» լրագրի վարիչներին, որոնք, մոռացած տարրական քաղաքավարութիւնը, նման լկտի արտայայտութիւններով ուզում են վիրաւորանք հասցնել մեզ, բայց իրօք դրանով, մի աւելորդ անգամ ևս, պարզում են իրանց այլանդակ պատկերը։

Մի այլ պատեհ առիթի թողնելով հրապարակ հանել այն բոլոր սխրագործութեանց և անամօթ ոտնձգութեանց վերաբերող անկաշառ փաստերը, որոնք վերաբերում են պ. Արտաբեանին և նրա համախոհներին, առայժմ յիշեցնում եմ յունվար մէկի դէպքը, երբ, շնորհիւ «Գործի» յօդուածի, պ. Մելիք-Ազարեանին ոստիկաններով շրջապատած տարան նահանգապետի մօտ Հանգանակիչ Մասնաժողովի հաշիւների մասին բացատրութիւններ տալու համար, իսկ պ. Հ. Առաքելեանը ստիպված է եղել հաշիւները ներկայացնել իշխանութեանը, ստուգելու համար։

Իսկ ձեզ, պ. պ. նախկին «յեղափոխականներ», ներկայի խաղաղ առաջադիմականներ և գուցէ ապագայի աջակողմեաններ, ցանկանում եմ կրկնապատկել ձեր ջանքերը և հնար եղածին չափ ընտիր հայհոյանքներով լցնել «հայ աշխատաւոր մասսայի միակ պաշտպան» «Գործ» լրագրի սիւնակները, որովհետև այդ է ձեր կեանքի նպատակակէտը և գոյութեան հիմնաքարը։ Մրոտեցէք թղթեր որչափ կուզէք, բայց փաստը մնում է փաստ, որ պ. Տ. Նազարեանը անցեալ տարվայ ընթացքում կանօնաւորապէս հրատարակել է «Աղբիւր»։

Sapienti sat...

Artemius

Թիֆլիս, 12 յունվարի

Դեկտ. 14-ին, քաղաքային ժողովարանի դահլիճում, «Լոյս» ընկերութեան օգտին կայացած երեկոյթի հաշիւը։

Մուտք.—Տոմսակների և ծրագիրների վաճառումից՝ 494 ր. 53 կ., վիճակախաղից՝ 163 ր. 10 կ., պոստ-շվօյից՝ 60 ր., գուշակութիւնից և սուրճից՝ 28 ր. 25 կ., շամպայնեան գինուց՝ 15 ր., ծաղիկների և կօնֆետի վաճառումից՝ 12 ր. 25 կ., նուէրներ 14 ր. 25 կ.։ Ընդամենը 787 ր. 38 կ.։

Ելք.—Ժողովարանի դահլիճին վարձ՝ 100 ր., զերասանական ընկերակցութեան՝ 109 ր., զինուորական երաժշտ.՝ 20 ր., սազանդարներին՝ 15 ր., ջութակահարին՝ 15 ր., դաշնակահարին՝ 10 ր., մանր ծախսեր (առանձին ցուցակ) և մարկաններ՝ 67 ր. 70 կ.։ Ընդամենը 336 ր. 70 կ.։

Զուտ արդիւնք՝ 450 ր. 68 կ.։

Վարչութիւնս իր խորին շնորհակալութիւնն է յայտնում երեկոյթի կարգադրիչ տիկ. Մամուլեանին իր ընկերուհիներով, կօնցերտային բաժնում իրանց սիրայօժար մասնակցութեան համար տիկ. Նաւասարդեանին, տիկ. Սպենդիարեանին և օր. Սօլովեանին, վիճակախաղի համար իրեր ընծայողներին և առ հասարակ այն անձերին, որոնք այս կամ այն կերպ աջակցեցին այդ երեկոյթի աջողութեան։

«Լոյս» ընկ. վարչութիւն

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ ՄՕՏ

Յունվարի 7-ին, ըստ ընդունված սովորութեան, Կ. Պօլսի ազգային հաստատութիւնների բոլոր ներկայացուցիչները՝ հաւաքված պատրիարքարանի մեծ դահլիճում՝ ներկայացել են Իզմիրլեան սրբազանին, իրանց շնորհաւորանքները արտայայտելու նրան Նոր-Տարու և Ծննդեան տօների առիթով։

Այդ առիթով ազգ. ժողովի ատենապետ Մինաս Չերազը հետևեալ ուղերձն է կարդացել ի դիմաց ազգային երեսփոխանութեան.

«Վեհափառ տէր։ Ազգային ժողովի մայրդիւանը քաղցր պարտաւորութիւն մը կը կատարէ այսօր, Ամանորի ու Ծնունդի առթիւ, իր սրտեռանդ մաղթանքներն ուղղելով ձերդ վեհափառութեան։ Ամբողջ երեսփոխանութիւնը, ամբողջ ազգը երկար ու երջանիկ տարիներ կը մաղթեն այն քաջ հովուին, որ գիտցաւ՝ վտանգի պահուն՝ իր անձը դնել իր ոչխարներուն վրայ։

«Վերջացող տարին օսմանեան պատմութեան փառաւորագոյն էջն է, Կոստանդնուպօլսի առման թուականէն ի վեր։ Այդ տարւոյն մէջ է որ բռնապետութիւնը գահընկէց եղաւ և ժողովուրդը, ազատութեան ու արդարութեան վրայ կրթնած, ձեռք առաւ գերիշխանութեան մականը։ Օսմ. խորհրդարանը իր դուռները բացաւ ժողովուրդի ներկայացուցիչներուն առջև, որոնց պաշտօնն է երկրին ճակատագիրը վարել ազատութեան, հաւասարութեան ու եղբայրութեան սկզբունքներուն համեմատ։

«Այդ յիշատակելի տարւոյն մէջ տեղի ունեցան ուրիշ երկու դէպքեր ալ, որոնք մասնաւորապէս մխիթարական են հայ ժողովուրդին համար։ Ազգային սահմանադրութեան վերահաստատումէն յետոյ, ազգային ժողովը Կոստանդնուպօլսի պատրիարքական գահը բարձրացուց բռնապետութեան ազնուագոյն զոհերէն մին, յաւերժայիշատակ Մկրտիչ Խրիմեանի աքսորանաց ժառանգորդը, այն պատուական եկեղեցականը, որ մեր հին հայրապետները կը պատկերէ իր անբասիր կենցաղով ու պատկառելի անձնաւորութեամբ։ Էջմիածնի համագումար ժողովը Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ հովուապետութեան կոչեց միևնոյն եկեղեցականը, Թիւրքիայի, Ռուսաստանի, Պարսկաստանի, Հնդկաստանի, Եգիպտոսի ու Ռումանիոյ պատգամաւորներուն միահամուռ քուէովը, և, Վեհափառ Ցարին արդարասիրութեանը շնորհիւ, ի մօտոյ Լուսաւորչի Աթոռին վրայ բազմած պիտի տեսնենք ն. ս. օծութիւնն տ. տ. Մատթէոս Բ. կաթողիկոս ամենայն հայոց։

«Ձեր վեհափառութիւնը, երջանկայիշատակ Ներսէս Վարժապետեանի գահը բարձրանալով այս երկրորդ անգամ, իր վրայ դրուած յոյսերն իրագործեց, աջակցութեամբ անխոնջ քաղաքական ժողովի մը և ժեղուաջան տեսուչ խորհուրդներու։ Փոթորիկներէ ծեծուած ազգային նաւը յառաջ կը սուրայ այժմ, զի փորձ նաւապետը, նորէն իր պաշտօնին գլուխն անցնելով, սկսաւ վարել զայն աներկիւղ, աչքը նոր հորիզոններու վրայ յառած։

«Սակայն, որքան իմաստուն ու աննըկուն ըլլայ ազգապետ մը, չի կրնար մեծ դեր խաղալ, եթէ գործօն աջակցութիւն չգտնէ ժողովուրդէն։ Ամբողջ ազգը, ձեր վեհափառութեան բոլորանուէր հովանաւորութենէն օգտուելով, պարտաւոր է մեծ ճիգ մը թափել, մասնաւորապէս իր կրթական ու տնտեսական վիճակը բարւոքելու համար։ Պէտք է որ մեր վարժարանները, Գէորգեան ճեմարանէն կամ Կեդրոնակա-

նէն սկսելով մինչև յետին մանկապարտէզը, կատարելագործուած ու միօրինակ ծրագրի մը աստիճանաւորումներուն ենթարկուին, և մեր ազքատիկ դասերուն նիւթական վիճակն այնպէս ըլլայ, որ ապրուստի ապահովութիւնը վերջ տայ գաղթականութեան ազգակործան աղէտին։

«Ստոյգ է, թէ ձեր վեհափառութեան յաղթական վերադարձէն ի վեր՝ մեր մօտաւոր ու հեռաւոր ազգակիցներէն շատեր գնահատելի զոհողութիւններ յանձն առին, գաղթած կամ քաղցած դաւառացիներուն օգնելու համար։ Սակայն այս օգնութիւնը, առժամեայ հանգամանք մը ունենալով, անբաւական է, բնականաբար, հրդեհի մը վրայ թափուած դոյլ մը ջուրի պէս։ Պէտք է որ ապրուստի միայուն միջոցներ հայթայթենք գաւառական կարօտ ընտանիքներուն, աժան գիւղեր ու հողեր գնելով և հոն հաստատելով զանոնք ի մշակութիւն, կամ փոքր գումարներ փոխ տալով անոնց՝ թեթև դրամագլուխով ձեռնարկելի գործերու համար։ Եւ որպէսզի կարելի ըլլայ գիտակցութեամբ ու կանոնաւորութեամբ մատակարարել այս օժանդակութիւնը, որ նուաստացուցիչ չըլլալու առաւելութիւնն ալ ունի, անհրաժեշտ է որ վերահաստատենք Ներսէս պատրիարքի օրով և Յովհաննէս Կիւմիւշեանի նախաձեռնութեամբ կազմուած Տնտեսական միութիւնը, ինչպէս որ վերահաստատուեցան Միացեալ ու-

[illegible]

տեսնէ։

«Վեհափառ տէր, Թիւրքահայոց պատրիարքութենէն ամենայն հայոց հայրապետութեան բարձրացաք այժմ։ Անհուն է մեր ուրախութիւնը, զի Էջմիածին շատ մօտիկ է մեր սրտերուն և զի գիտենք թէ «երկաթէ կաթողիկոսի» մը պէտքը զգալի է հոն։ Այլ մեր ցնծութեան կը հաւասարի մեր վիշտն ալ, երբ կը մտաբերենք թէ արի ու բարի հայրիկէ մը պիտի որբանանք, ճարտար ղեկավարէ մը պիտի զըրկուինք, մինչ խոլ ու խուժ մեզ դէմ կը ցցուին Սև ծովերուն վրայ։ Սակայն պիտի մխիթարուինք, մտածելով թէ ձեր վեհափառութեան կարճատև պատրիարքութիւնը անմոռանալի դաս մը պիտի ըլլայ մեր եկեղեցականութեան համար, և պիտի սորվեցնէ անոր թէ հայ ժողովուրդը գիտէ գնահատել ուղղութիւնն ու առաքինութիւնը, վարձատրել անշահախնդրութիւնն ու նկարագրի ազնուութիւնը և սարկաւագութենէ մինչև կաթողիկոսութեան բարձրացնել ամեն եկեղեցական, որ ունի մաքուր սիրտ ու մաքուր ձեռքեր»։

Իզմիրլեան սրբազանը հետևեալն է պատասխանել Մ. Զերազի ուղերձին.

«Այս անգամ ևս, ինչպէս ուրիշ անգամներ, նորէն առիթը կունենամ յայտնելու թէ իմ արժանիքս չէ որ կը գնահատուի, այլ ազգը ինքնիրմէն ինծի համար գնահատութիւն մը ըրած է։ Թէ նախկին և թէ այժմու պատրիարքութեանս շրջանին մէջ այնպիսի ժողովներ շրջապատեցին զիս, որոնց գործակցութեան առթիւ շնորհակալութիւն կը յայտնեմ, և այս վայրկեանիս համարձակութիւն կունենամ ըսելու թէ անոնց աշխատութիւնները շատ օգտակար եղած են։ Ազգը զիս Թիւրքիայէն Ռուսիա ղրկել կուզէ. ազգին կամքը այս է. երբ կուզեն՝ իմ ծերունի հիւանդագին վիճակիս մէջ պիտի աշխատիմ։ Բայց ինչ որ յայտնի է, սա է թէ՝ ոչ մէկ կաթողիկոս և ոչ մէկ պատրիարք [illegible]

«Այս յայտարարութիւններէն վերջ կը շնորհաւորեմ ծնունդը մեծ վարդապետին՝ որ եղբայրութեան վսեմ գաղափարը բերաւ աշխարհ, այն մեծ վարդապետութիւնը, որով ընդհանուր մարդկութեան մէջ սա գաղափարը հաստատեց, թէ ամեն ոք հաւասար է իրարու։ Մեր հայ եկեղեցին մինչև ցարդ այս սկզբունքներով յառաջացած է։ Կը մաղթեմ որ մանկացեալ Յիսուսը մեր բոլոր աշխատութիւններն ուճացնէ։ Մեր Թիւրքահայերուն խռովեալ կեանքին համար մեծ զոհողութիւններով կարող եղանք ձեռք ձգել ազատութիւնը ու մեր նաւը խաղաղ նաւահանգիստ բերինք՝ թէև խարիսխը դեռ հաստատուած չէ, բայց կը հաւատանք որ հոն հաստատ կը մնանք և մեր ջանքերը ի գործ կը դնենք ազգին ու ամբողջ երկրին շահերուն համապատասխան կերպով։ Վստահ եմ որ ասկէ վերջ մեր բոլոր ժողովները իրենց աջակցութիւնը պիտի բերեն, ազգին գործերը լաւագոյն վիճակի մը հասցնելու համար։ Օրէնք չունենալը և անոր հպատակ չըլլալը կը նմանի անղեկ նաւու մը, որ փոթորկոտ ծովու մէջ կը տարուբերի։

«Ես կը յորդորեմ որ օրէնքին պատկառ կենաք և անոր ամեն մէկ կէտին խղճմտանքով հետևիք. ասով միայն պիտի կրնաք հանգիստ ու խաղաղ կեանքի մէջ առաջ երթալ։ Աստուածն ամենակարող երջանկացնէ մեր կեանքը և պահէ մեր յոյսերը։

[illegible]

ԺՆԵՒԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ

Անցեալ յուլիս ամսին Ժնեւի համալսարանը կը տօնէր իր հիմնադրութեան 350-րդ տարեդարձը։

[illegible] à M. Roussy, secrétaire de l'Université). [illegible]

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՀԵՌԱԳ. ԳՈՐԾ.

23 յունվարի

ԽԱԲԱՐՕՎՍԿ։ Երէկ առաւօտեան անձնասպանութիւն գործեց Պրիամուրեան շըրջանի ինտենդանտ գեներալ Ալէքսէյեվսկին։

ՎԻԷՆՆԱ։ «Վիներ-Ցայտունգի» ասելով, Դրեզդէնի աւստրիական դեսպան բարօն Բրաունը նշանակվում է Աթէնքի դեսպան։

ԿՕՊԷՆՀԱԳԷՆ։ Յունվարի 22-ին կայացաւ Բալտիական և Սպիտակ ծովերի նաւատէրերի կօնֆերէնցիայի ընդհանուր ժողովը։ Նիւքեսալ քաղաքի պատգամաւոր Մակարտին հաղորդել է Նիւքեսալում ընդունված բանաձևի բովանդակութիւնը նաւատէրերի միջազգային միութիւն կազմելու մասին, նաև որ բոլոր շոգենաւերը ամեն տարի 2 ամսով դադարեցնեն երթևեկութիւնը։ Ժողովը որոշել է համակրութիւն յայտնել այդ բանաձևին և լիազօրել է կօնֆերէնցիայի գործադիր կօմիտէտին բանակցութիւն սկսել այդ առիթով Մակարտիի հետ։

ՎԱՐՇԱՎԱ։ Երէկ Պրագայում երեք անյայտ մարդիկ աննկատելի կերպով եկեց մօտեցան միքաղաքապահի և գնդակի երկու հարուածներով վիրաւորելով վզից ու ոտից՝ անյայտացան։

ԿՕՍՏՐՕՄԱ։ Կօստրօմայի բնակիչների անունից ստորագրութիւն է բացվել սրբապատկեր և ուղերձ մատուցանելու Միջերկրականի նաւատորմի նաւաստիներին ի նշան յարգանքի և ի յիշատակ Մեսսինայում նրանց ցոյց տուած մարդասիրութեան և քրիստոնէական սխրագործութեան։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Ռուսական և արտասահմանեան մի քանի թերթերում լոյս տեսաւ մի լուր, թէ երբ Պարիզի ռուսաց դեսպան [illegible] գէյ։ Պետերբուրգի Հեռագրական Գործակալութիւնը լիազօրված է հերքելու, որ այդ լուրը բոլորովին հնարովի է։

ՄՕՍԿՎԱ։ Պօգօլեան մարտական խմբի գործի առիթով պալատը դատապարտել է չորսին 1 տարվայ բերդարգելութեան և երկուսին՝ 8 ամսվայ. 17-ին արդարացրել է։

ՕԴԵՍՍԱ։ Յունական հպատակ Գէօրգիի մօտ ահագին գումարի ադամանդներ են գտնված, որոնք գողացված են Պետերբուրգից, Գօրդօնի մագազինից։

ԿՕՊԷՆՀԱԳԷՆ։ Ֆօլգետինգը ընդունել է միջնորդ դատարանի վերաբերեալ դաշնագիրը, որ կայացրել են Հիւսիսային Միացեալ Նահանգները, Շվէդիան և Նօրվեգիան։ Բալտիական և Սպիտակ ծովերի առիթով հաւաքված կօնֆերէնցիան փակվեց։ Յաջորդը տեղի կունենայ սեպտեմբերի 8-ին (ն. տ.) Հաագայում։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Իլինի քարտէզագրական արհեստանոցը տօնել է իր հիմնարկութեան 50-ամեակը. կատարվել է մաղթանք։ Ներկայ էին ջուսկրի մինիստր Տիմիրեազէվ Պետական Խորհրդի ու Դումայի անդամներից շատերը։ Մաղթանքից յետոյ կարդացվել են ուղերձներն և շնորհաւորական հեռագիրները։ Բանւորներին հիւրասիրել են։ Երեկոյեան տեղի է ունեցել ներկայացում բանւորների մասնակցութեամբ։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Յ. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ
Հիմնված 1880 թ.
(Կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)
Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ՝

Բ. Ա. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան և վեներական (սիֆիլիս) հ.։
Կ. Մ. ՉԻԿՕՎԱՆԻ—$9^1/_2$—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային։
Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.։
Ն. Տ. ՄՈՒԼԻՆ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւ.։
Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մարթու, վեներակ., վիրաբուժութեան և միզասեռ.
Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆՕՎ—12—1 ժ. Ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.։
Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—$1^1/_2$ ժ. ներքին և երեխայոց հիւ.։
ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ Ա. Մ. ՑՈՒՐԲՕՎԻՉ—$1^1/_2$—2 ժ. մանկաբարձութեան։

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ՝

Օ. Վ. ԳԵՑԵՎՕԿԱՅԱ-ԷՆԳԵԼ—6—$6^1/_2$ ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.։
Ի. Ֆ. ՄԱՐՑԻՇԵՎՍԿԻ—6—7 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.։
Վճարը 50 կ.։ Չքաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։
Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան

ԲԺԻՇԿ
ՄԻՔԱՅԷԼ ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ
մասնագէտ միզասեռային, սիֆիլիսի և կաշուի հիւանդութիւնների
Վերադարձաւ
և առաջվան պէս ընդունում է հիւանդներին ցերեկվայ 1—4 ժամը և երեկոյեան 6—8 ժամը։
Միխայլօվսկի պրօսպէկտ, № 38.
(Րէալական դպրոցի հանդէպ), տէլէֆօն 663.
(օ. մ.) 11. 10—8

ԲԺԻՇԿ
Գ. Ե. Խօջափարուխեան
Օդեսսայի համալսարանի կլինիկայի նախկին օրդինատոր։
Մասնագիտութիւնը՝ սիֆիլիս, միզասեռական և կաշուի հիւանդութիւններ։ Ընդունելութիւնը՝ առաւօտեան ժամը 9—12 և 5—$7^1/_2$ երեկոյեան։
Սօլօլակ, Բէբութօվսկայա փ. № 29.
(օ. մ.) 25—22

ԲԺԻՇԿ
Ա. Մխիթարեանց
Սիֆիլիս, վեներական, միզասեռական եւ մորթու ցաւեր
Ընդունելութիւն ամեն օր 12—2 ժ. ցեր. 5—7 ժ. երեկ.
Սօլօլակ, Բեհբութեան փողոց № 33.
(օ. մ.) 100—41

ԲԺԻՇԿ
Գ. Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ
Ներքին և երեխայոց հիւանդութիւններ, առանձնապէս ստամոքսի և աղիքների հիւանդութիւններ։
Հիւանդների ընդունելութիւնը 12—1 առաւօտեան, 5—6 երեկոյեան
Միքայէլեան փող., № 36, տ. Ճավճանիձէի։
100—87

ԲԺԻՇԿ
Ա. Ա. ԽԱՆԴԱՄԻՐԵԱՆ
Արտասահման մեկնելու պատճառով, հիւանդների ընդունելութիւնը ընդհատված է։
(օ. մ.) 50—29

ԲԺԻՇԿ
Ա. Մ. ԱՄԻՐԽԱՆԵԱՆ
Ներքին հիւանդութիւններ
Ընդունելութիւն ամեն օր 11—12 ժ. առաւ. 5—6 ժ. երեկ.
Վելիամինօվսկայա փող., № 10.
(օ. մ.) 100—42

Առաջին Կովկասեան Պահեստ
ՍԵՐՄԵՐԻ
ԼԱՐՇԷ
Գոյութիւն ունի 1872 թուից
№ 23, Միխայլօվսկի պր., № 23
առաջարկում է
ՍԵՐՄԵՐ
բանջարանոցի
ծաղիկների
խոտերի
ծառերի
Հաւաքածոյ
ՁՐԻ ԾԱՄՍՍՓ
68. 10—1

Մեծ Ղարաքիլիսայում
շատ էժան գնով
ծախվում են Դադանի սիստեմի 75 ընտանիք
ՄԵՂՈՒՆԵՐ ԵՒ ՓԵԹԱԿՆԵՐ
Ցանկացողները կարող են դիմել Մեծ-Ղարաքիլիսա, Արգար Արսէնեանցին։
(հ.չ.կ.և.) 67. 4—3

Լոյս տեսաւ
Հ. Առաքելեանի
ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ ՀԱՆՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ
XI գիրքը
ՋԵՌՆԱՐԿ
Տարրական տրամաբանութեան, հոգեբանութեան և քաղաքագիտութեան ի պէտս հայոց ազգային դպրոցների։
Կազմեց Հ. Առաքելեան
Գինն է 50 կոպէկ։
Դիմել Թիֆլիսի գրավաճառանոցներին և իրան հրատարակչին՝ խմբագրութիւն «Մշակի»։
(օ. մ.) 28. 5—5

ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ
Cascara Midy
Ֆրանսիական ժողովրդական միջոց
ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ՓՈՐԿԱՊՈՒԹԵԱՆ դէմ
Ընդունելութեան չափը. 2 դեղահատ երեկոները, պառկելուց առաջ.
Cascara Midy-ն (Կասկարա Միդի) չէ առաջացնում որովայնի մէջ ցաւեր, ոչ էլ հեւոց և փորլուծութիւն։
Դեղավաճառանոց MIDY, 140, faubourg St. Honoré, Парижъ. Ռուսաստանի գըլխաւոր դեղավաճառանոցներում։
(5, 15,25) (320257) 0—12

„ՊՐՕՎՕԴՆԻԿ"
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՌԻԳԱՅՈՒՄ
1888

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՖԱԲՐԻԿԱՅԻՆ ՊԱՀԵՍՏԸ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ
Սօլօլակսկայա փող., № 4.
ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՀԱՏՈՎ
ՌԷԶԻՆԱՊԱՏ ԱՆԹԱՓԱՆՑԻԿ ՎԵՐՆԱԶԳԵՍՏՆԵՐ
Արտասահմանեան նոր ձևի, պատրաստված անգլիական ամենալաւ կտորներից սկսած մինչև ամենաէժան կտորները.
ՌԷԶԻՆԱՊԱՏ ՊԼԱՇՆԵՐ ԵՒ ՎԵՐԱՐԿՈՒՆԵՐ պաշտօնեայ օֆիցերների համար.
ՌԷԶԻՆԱՊԱՏ ԿՏՈՐԵՂԷՆՆԵՐ զանազան կարիքների համար.
ՌԷԶԻՆԻ ՍՊՈՒՆԳՆԵՐ.
ՍԱՆՐԵՐ եղջերեայ ռէզինից
Հատավաճառուիին աշխարհի ամենալաւ
ԿՐԿՆԱԿՕՇԻԿՆԵՐԻ „ՊՐՕՎՕԴՆԻԿ"
(№ 4) 25—8

Электропечатня Н. Г. Аганьянцъ Полицейская. 7.